

รูปแบบแหล่งการเรียนรู้ตามหลักสัปปายะธรรม สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร

**Learning Resource Model Based on The Principles of Sappāya Dhamma
for Secondary School Under the Office of The Secondary Educational
Service Area Bangkok**

พิชญวรัญญ์ พูลเจริญ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Phichayawarat Pooljarain
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
E-mail: thanidapooljarain@gmail.com

Received: 06 December 2024; Revised: 18 December 2024; Accepted 19 December 2024
© The Author(s) 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการจำเป็นของแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร 2) พัฒนารูปแบบแหล่งการเรียนรู้ตามหลักสัปปายะธรรม 3) ประเมินรูปแบบ และ 4) นำเสนอผลการทดลองใช้ การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 371 คน และทดลองใช้รูปแบบ โดยครูผู้สอน จำนวน 119 คน กลุ่มเป้าหมายจำนวน 15 รูป/คน และการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ จำนวน 9 รูป/คน เครื่องมือในการวิจัยคือแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และคู่มือการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยค่าความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเขียนวิเคราะห์แบบสรุปความแบบเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพความต้องการจำเป็นของแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน ทั้ง 7 ด้าน โดยภาพรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 2.องค์ประกอบของรูปแบบเชิงข้อความ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ การบูรณาการ และการนำไปใช้ 3. การประเมินรูปแบบแหล่งการเรียนรู้ตามหลักสัปปายะธรรม สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ 4. ความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากข้อที่มากที่สุด ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ การบูรณาการ และการนำไปใช้ตามลำดับ

คำสำคัญ: แหล่งการเรียนรู้, หลักสัปปายะธรรม, โรงเรียนมัธยมศึกษา

Abstract

This research aimed to: 1) study the needs assessment of learning resources in secondary schools under the Secondary Educational Service Area Office, Bangkok; 2) develop a learning resource model based on the principles of Sappāya; 3) evaluate the model; and 4) present the implementation

results. This study employed a mixed-method research approach. The sample consisted of 371 teachers from schools under the Secondary Educational Service Area Office, Bangkok, with 119 teachers participating in the model implementation trial. The target group comprised 15 monks/individuals, and a focus group discussion was conducted with 9 qualified experts. Research instruments included questionnaires, interviews, and focus group discussion guides. The statistics used in the research included frequency, percentage, mean, standard deviation, and qualitative content analysis. The research findings revealed that: 1. The needs assessment of school learning resources across all 7 aspects showed overall opinions at a high level. 2. The semantic model components consisted of principles, objectives, integration, and implementation. 3. The evaluation of the learning resource model based on the principles of Sappāya for secondary schools under the Secondary Educational Service Area Office, Bangkok, was rated at a high level overall. 4. Overall satisfaction was at a high level, with components ranked from highest to lowest as follows: principles, objectives, integration, and implementation, respectively.

Keyword: Learning Resources, Sappāya principles, Secondary Schools

1. บทนำ

ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566-2570) ประเทศไทยจะต้องเตรียมคนหรือเยาวชนให้พร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลงในเรื่องสติปัญญาความรู้ ความสามารถเพื่อให้สามารถแข่งขันกับนานาประเทศที่ปรับตัวเข้าสู่เศรษฐกิจโลกและทิศทางการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศสู่ฐานนวัตกรรม ที่มีแนวโน้มความต้องการทักษะที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากยิ่งขึ้น อาทิ ความรอบรู้ด้านดิจิทัล การจัดการข้อมูล ปัญญาประดิษฐ์ไค้ดตั้ง รวมไปถึงทักษะที่เทคโนโลยีไม่สามารถทดแทนได้ โดยเฉพาะทักษะทางพฤติกรรม อาทิ ทักษะมนุษย์การคิดเชิงวิพากษ์ การทำงานเป็นทีม หรือความคิดสร้างสรรค์ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี,2565). การศึกษาจึงจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมให้กับคนทุกช่วงวัยให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ให้มีการพัฒนาเติมตามศักยภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองไทย และทักษะ คุณลักษณะ สมรรถนะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ,2560).

สถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนให้เป็นบุคคลมีความรู้ ทักษะ ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม ประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ส่วนประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งก็คือการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา เป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งต่อความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา โดยสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและการอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความรอบรู้ ซึ่งผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ การสร้างสังคมความรู้และสังคมภูมิปัญญา เป็นแนวทางสำคัญของแผนการศึกษาแห่งชาติ แต่สังคมภูมิปัญญาและสังคมความรู้ที่แท้จริงควรมาจากฐานรากของสังคม และการพัฒนาอย่างบูรณาการต้องเอาพื้นที่เป็นตัวตั้ง เพราะชุมชนคือฐานรากของประเทศ ถ้าชุมชนทั้งหมดเข้มแข็งทุกด้าน ทั้งเศรษฐกิจ จิตใจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม สุขภาพ การศึกษา ประชาธิปไตย ประเทศก็จะมั่นคง (ประเวศ วะสี,2566).

แหล่งการเรียนรู้ (Learning resource) เป็นเครื่องมือที่สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับ

ผู้เรียนได้ และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ ส่งเสริมให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณค่าและเกิดผลโดยตรงต่อตัวผู้เรียน การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งการเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดกระบวนการเรียนรู้และสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา โดยมุ่งเน้นไปที่การจัดให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในและนอกโรงเรียน (อนุสรฯ ชัดิทะ,2559). นอกจากนี้แหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่ต้องจัดเพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนแล้วยังมีสำนักงานอุทยานการเรียนรู้ (องค์การมหาชน) ที่ได้จัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ขึ้นตามนโยบายสังคมและคุณภาพชีวิต ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 13 มกราคม 2547 เพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่เน้นส่งเสริมให้เด็กและ เยาวชนมีนิสัยรักการอ่าน และแสวงหาความรู้และการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งสามารถสร้างนวัตกรรม ผลผลิต หรือชิ้นงานจากการผสมผสานด้านศิลปวัฒนธรรม ค่านิยมหรือวิถีชีวิต นวัตกรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ในรูปแบบที่หลากหลาย (อุทยานการเรียนรู้ TK park,2565).

การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครู การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัชฌมศึกษา กรุงเทพมหานคร ได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อสอดคล้องนโยบายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การพัฒนาการเรียนรู้ ได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่เน้นทั้งการแก้ไขปัญหาในปัจจุบัน และการเสริมสร้างและยกระดับการพัฒนาการศึกษาและการเรียนรู้ทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ และการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการ พัฒนาและปรับบทบาท "ครู คณาจารย์ยุคใหม่" ให้เป็น "ผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้" (กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1,2566). ปรับศูนย์การเรียนรู้ ให้มีรูปลักษณะที่ทันสมัย สวยงาม ร่มรื่น จูงใจ ให้เข้าไปใช้บริการ โดยมีมุมค้นหาความรู้ด้วยเทคโนโลยีทันสมัย มุมจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ของผู้เรียน หรือกลุ่มผู้เรียน และการร่วมกิจกรรมกับครอบครัว หรือจัดเป็นฐานการเรียนรู้ด้านต่างๆ ที่ผู้เรียนและประชาชนสามารถมา ลงทะเบียนเข้าร่วมกิจกรรม และได้รับเอกสารรับรองการเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในส่วนที่ เกี่ยวข้องหรือสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank) ได้ รวมทั้งมีบริเวณพักผ่อนที่มีบริการลักษณะบ้านสวน กาแฟเพื่อการเรียนรู้ เป็นต้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัชฌมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2,2566).

แหล่งการเรียนรู้จะเป็นสื่อในการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ ใฝ่เรียนรู้ และเกิดการเรียนรู้โดย ผ่านกระบวนการหรือกิจกรรมในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งการเรียนรู้ เพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนเป็น บุคคลแห่งการเรียนรู้ รักการแสวงหาความรู้ด้วยตัวเอง ซึ่งสอดคล้องกับแผนการศึกษาตามยุทธศาสตร์ของ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2570 ยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็น มิตรกับสิ่งแวดล้อมให้ส่งเสริมและพัฒนาหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา,2560). ในทางทางพระพุทธศาสนามีหลักพุทธธรรมที่สามารถส่งเสริมการบริหารแหล่งการเรียนรู้ที่ควรนำมาบูรณาการ ในองค์กรสถานศึกษา อันได้แก่ หลักสัปปายะธรรม สภาพที่เอื้อ สิ่งที่เกี่ยวข้อง สิ่งที่เกี่ยวข้องอยู่ดีและการที่จะ พัฒนาชีวิต สิ่งที่เหมาะสม อันเกี่ยวเนื่องในการเจริญภาวนาให้ได้ผลดี ช่วยให้สมาธิตั้งมั่น ไม่เสื่อมถอย มีด้วยกัน 7 ประการ ประกอบด้วย 1) อวาสาสัปปายะ ที่อยู่อันเหมาะสม ปลอดภัย 2) โคจรสัปปายะ แหล่งอาหาร

อำนวยการ ที่เกี่ยวข้องขนาดที่เฉพาะดี 3) ภาสสัปปายะ การพุดคุดที่เฉพาะกัน ชาวสาร และสื่อสารที่เอื้อปัญญา 4) บุคคลสัปปายะ บุคคลที่ถูกันเฉพาะกัน ไม่มีคนร้ายมีแต่ผู้ทรงคุณธรรมทรงภูมิปัญญา 5) โภชนสัปปายะ อาหารที่เฉพาะกัน เกื้อกูลต่อสุขภาพ 6) อุดสัปปายะ ดินฟ้าอากาศธรรมชาติสิ่งแวดล้อมที่เฉพาะกัน ไม่หนาวไป ร้อนไป 7) อิริยาปถสัปปายะ อิริยาปถที่เฉพาะกัน การเคลื่อนไหวที่พอดี อิริยาปถสมดุล ซึ่งสถานศึกษา จำเป็นต้องตระหนักถึงความจำเป็นในการปรับกระบวนการบริหารแหล่งการเรียนรู้ที่ดี มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ เพื่อให้สถานศึกษามีรูปแบบการบริหารแหล่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาที่ชัดเจนสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนของครู และนักเรียน ซึ่งส่งผลให้ปัญหาในการบริหารแหล่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาลดน้อยลง และการบริหารแหล่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การบริหารแหล่งการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นหัวใจสำคัญ ในการพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษา มีบทบาทและอิทธิพลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษา ที่จะนำพาสถานศึกษาไปสู่ความเป็นสถาบันแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษารูปแบบแหล่งการเรียนรู้ตามหลักสัปปายะธรรม สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผน กำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติการบริหารแหล่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล อันจะนำไปสู่การเพิ่มคุณภาพของการบริหารงาน การศึกษาต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อพัฒนารูปแบบแหล่งการเรียนรู้ตามหลักสัปปายะธรรม สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อประเมินรูปแบบแหล่งการเรียนรู้ตามหลักสัปปายะธรรม สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร
4. เพื่อนำเสนอผลการทดลองใช้รูปแบบแหล่งการเรียนรู้ตามหลักสัปปายะธรรม สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) โดยมีขั้นตอนการวิจัย 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นของแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร

1. ประเด็นที่ศึกษา
  - 1.1 ความต้องการจำเป็นของแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

2. วิธีการศึกษา
  - 2.1 เอกสาร เกี่ยวกับคุณลักษณะของแหล่งการเรียนรู้
  - 2.2 สร้างแบบสอบถามความต้องการจำเป็นแหล่งการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
3. แหล่งข้อมูล
  - 3.1 เอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัย จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเว็บไซต์
  - 3.2 เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามในพื้นที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร
4. เครื่องมือที่ใช้
  - 4.1 แบบบันทึกข้อมูล สรุปผลจากการค้นคว้าเอกสาร
  - 4.2 แบบสอบถามความคิดเห็นเรื่องความต้องการจำเป็นแหล่งการเรียนรู้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
5. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 10,609 คน และกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 371 คน
6. วิธีเก็บข้อมูล ใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลความคิดเห็นที่มีต่อความต้องการจำเป็นแหล่งการเรียนรู้
7. วิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์เนื้อหา ข้อมูลจากแบบสอบถามด้วย ค่าร้อยละ ค่าความต้องการจำเป็น

ระยะ 2 เพื่อพัฒนารูปแบบแหล่งการเรียนรู้ตามหลักสัปปายะธรรม สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร

1. ประเด็นที่ศึกษา
  - 1.1 แนวคิดทฤษฎีการพัฒนารูปแบบ
  - 1.2 การพัฒนารูปแบบแหล่งการเรียนรู้ตามหลักสัปปายะธรรม
  - 1.3 หลักสัปปายะธรรม
2. วิธีการศึกษา
  - 2.1 สังเคราะห์ความต้องการจำเป็นจากแบบสอบถามนำมา พัฒนารูปแบบแหล่งการเรียนรู้ตามหลักสัปปายะธรรม
  - 2.2 สัมภาษณ์แนวทางการพัฒนารูปแบบแหล่งการเรียนรู้ตามหลักสัปปายะธรรม
3. แหล่งข้อมูล
  - 3.1 เอกสาร ตำรา การพัฒนารูปแบบ งานวิจัย จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผลการวิเคราะห์ที่ได้จากแบบสอบถาม
  - 3.2 เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
4. เครื่องมือที่ใช้
  - 4.1 แบบบันทึกข้อมูล สรุปผลจากการค้นคว้าเอกสาร
  - 4.2 แบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนารูปแบบแหล่งการเรียนรู้ตามหลักสัปปายะธรรม
5. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ที่มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหาร สถานศึกษาและหลักธรรม จำนวน 15 ท่าน

4. ผลการวิจัย

ผู้วิจัย สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

4.1 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของของแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 375 คน จำแนกตาม เพศ เป็นเพศหญิงมากที่สุด 255 คน และเพศชาย 116 คน จำแนกตามอายุ พบว่า อายุช่วง 31 – 35 ปี มีจำนวนมากที่สุด 95 คน จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า วุฒิมัธยมศึกษาาระดับปริญญาตรี 327 คน รองลงมา คือ วุฒิมัธยมศึกษาาระดับสูงกว่าปริญญาตรี 44 จำแนกตามประสบการณ์การสอน พบว่า ประสบการณ์ทำงาน 6 - 10 ปี มีจำนวนมากที่สุด 213 คน รองลงมาคือ ประสบการณ์สอนต่ำกว่า 5 ปี 121 คน และน้อยสุดประสบการณ์สอน 16 - 20 ปี 6 คน

2. ความต้องการจำเป็นของแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ในภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็นทุกขั้นตอน ในภาพรวมด้านที่มีความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญอันดับที่ 1 คือ ด้านแหล่งเรียนรู้ด้านวิชาการ รองลงมา อันดับที่ 2 คือ ด้านแหล่งเรียนรู้ที่เป็นเทคโนโลยี/กิจกรรม/วัฒนธรรม อันดับที่ 3 คือ ด้านแหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล ตามลำดับ

ผู้วิจัย ได้นำผลดังกล่าวมาวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ในด้านแหล่งเรียนรู้ด้านวิชาการ โดยรวมและรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็น โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์มีอุปกรณ์และเครื่องมือที่ครบครัน ทันสมัย และเพียงพอต่อการทดลองในรายวิชาต่างๆ รองลงมา คือ มีแหล่งเรียนรู้ทางศิลปะ เช่น ห้องปฏิบัติการศิลปะ หรือห้องเรียนศิลปะที่มีอุปกรณ์และวัสดุศิลปะที่หลากหลาย อันดับ 3 คือ มีแหล่งเรียนรู้ทางสังคมศึกษา เช่น ห้องเรียนสังคมศึกษาที่มีสื่อการสอนที่หลากหลาย เช่น แผนที่ โมเดล หรือสื่อการสอนที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีห้องสมุดเฉพาะสาขาวิชาที่มีหนังสือและสื่อการเรียนรู้ที่เฉพาะเจาะจงสำหรับแต่ละสาขาวิชา ตามลำดับ

4.2 ผลการพัฒนาแบบแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะธรรม สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร สรุปได้ว่า การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยบูรณาการหลักสัปปายะธรรม 7 ประการ ได้แก่

- อวาสสัปปายะ สถานที่เหมาะสม ปลอดภัย สะอาด มีสิ่งอำนวยความสะดวก
- โคจรสัปปายะ เดินทางสะดวก เข้าถึงง่าย ปลอดภัย
- ภัตตสัปปายะ มีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย น่าสนใจ ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- บุคคลสัปปายะ ครูและบุคลากร มีความรู้ ความสามารถ เป็นมิตร พร้อมให้ความช่วยเหลือ
- โภชนสัปปายะ มีอาหาร และเครื่องดื่ม ที่สะอาด ถูกสุขอนามัย
- อุตสัปปายะ อุณหภูมิ และสภาพอากาศ เหมาะสม ไม่อบอ้าว หรือหนาวเย็นจนเกินไป

- อิริยาปถสัปบายะ สามารถปรับเปลี่ยนอิริยาปถได้สะดวก มีเฟอร์นิเจอร์ และพื้นที่ ที่เอื้อต่อการใช้งาน

4.3 ผลการประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปบายะธรรม สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปบายะธรรม สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์ ตามลำดับ

4.4 ผลการทดลองใช้รูปแบบแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปบายะธรรม สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยครูผู้สอนเข้าร่วมกิจกรรมทดลองใช้รูปแบบแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปบายะธรรม สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการประเมินระดับความพึงพอใจภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากข้อที่มากที่สุด ได้แก่ หลักการ แนวคิด ทฤษฎี ที่นำมาใช้พัฒนารูปแบบฯ มีความเหมาะสมและสอดคล้องกัน รูปแบบฯ มีความเหมาะสมกับการนำไปใช้จัดแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปบายะธรรมและความพึงพอใจภาพรวมของการทดลองรูปแบบในครั้งนี้ และข้อที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุดคือการวัดและประเมินผล ตามลำดับ

5. อภิปรายผล

5.1 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของของแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย ชี้ให้เห็นถึงความต้องการจำเป็นของแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพฯ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า นักเรียนมีความต้องการแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายครอบคลุมทั้งด้านวิชาการ เทคโนโลยี กิจกรรม วัฒนธรรม และบุคคล ผลการวิจัยที่พบว่าแหล่งเรียนรู้ด้านวิชาการมีความสำคัญอันดับหนึ่ง สอดคล้องกับธรรมชาติของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาความรู้ทางวิชาการเป็นหลัก แหล่งเรียนรู้ด้านวิชาการ อาจหมายถึง ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการ สื่อการสอน แหล่งข้อมูลออนไลน์ ฐานข้อมูลวิชาการ ซึ่งล้วนเป็นสิ่งจำเป็นในการสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน อย่างไรก็ตาม ควรพิจารณาถึงคุณภาพ ความทันสมัย และความหลากหลายของแหล่งเรียนรู้ด้านวิชาการเหล่านี้ มีการพัฒนาบุคลากร โดยการอบรมเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับวรรณกรรม แสงบุญศรี(2564) ได้ศึกษาค้นคว้าวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดอำนาจเจริญ ที่พบว่าด้านการกำหนดนโยบาย ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ด้านการส่งเสริมพัฒนาบุคลากร ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการพัฒนาบุคลากร โดยการอบรมเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ ด้านการสนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมสถานศึกษาควรมีการประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมให้เครือข่ายทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมและติดตามการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องด้านการกำกับ ติดตาม

ดูแล และประเมินผล คณะกรรมการ กศน.ตำบล ควรมีการกำกับ และประเมินผลในทุกกิจกรรมที่ดำเนินการ¹ นอกจากนี้เพื่อให้ตอบสนองความต้องการของนักเรียนได้อย่างแท้จริง แหล่งเรียนรู้ที่เป็นเทคโนโลยี/กิจกรรม/ วัฒนธรรม มีความสำคัญเป็นอันดับสอง แสดงให้เห็นว่านักเรียนยุคใหม่ต้องการประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย ไม่จำกัดอยู่เพียงในตำราเรียน เทคโนโลยี เช่น คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต สื่อการสอนแบบดิจิทัล ช่วยเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงข้อมูล ส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีปฏิสัมพันธ์และพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 กิจกรรม เช่น การทดลอง โครงการ การแสดง การแข่งขัน ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง ฝึกทักษะการทำงานร่วมกันและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ วัฒนธรรม เช่น พิพิธภัณฑสถาน แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ ศิลปะ และขนบธรรมเนียมประเพณี ช่วยให้นักเรียนเข้าใจ เห็นคุณค่า และสืบสานวัฒนธรรมไทย แม้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคลจะมีความสำคัญเป็นอันดับสาม แต่ก็ก็เป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ บุคคล เช่น ครู ผู้เชี่ยวชาญ วิทยากร ปราชญ์ชาวบ้าน สามารถถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ และแรงบันดาลใจให้นักเรียนได้ การส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับบุคคลเหล่านี้ จะช่วยให้นักเรียนได้รับความรู้ คำแนะนำ และการสนับสนุน ที่ตรงกับความต้องการ และเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ ดังนั้น โรงเรียนควรพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย ทันสมัย และครอบคลุมทุกด้าน เพื่อตอบสนองความต้องการของนักเรียน ควรส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน และจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ให้นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริง ควรส่งเสริมให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล เช่น ครู ผู้เชี่ยวชาญ และปราชญ์ชาวบ้าน เพื่อเปิดโลกทัศน์ และสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ สิ่งที่ควรพิจารณาเพิ่มเติม ได้แก่ บริบทของโรงเรียน เช่น ขนาด ที่ตั้ง งบประมาณ และทรัพยากร อาจมีผลต่อการจัดหาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ความต้องการจำเป็นของนักเรียนแต่ละกลุ่ม เช่น นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ นักเรียนที่มีปัญหาในการเรียนรู้ อาจแตกต่างกัน จึงควรมีการจัดหาแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับแต่ละบุคคล สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระยุนันท์ ภัททธมโม (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักสัปปายะธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านวัง อำเภอนนไทย จังหวัดนครราชสีมา พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลต้องพัฒนาและจัดองค์กรที่ทันสมัย ให้สอดคล้องกับยุคที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ซึ่งยังขาดการประชาสัมพันธ์ที่มีความรวดเร็วให้ประชาชนได้เข้าถึงอย่างรวดเร็ว และองค์กรต้องได้รับข่าวสารจากประชาชนอย่างรวดเร็ว ในทุกเหตุการณ์ขององค์การบริหารส่วนตำบล ข้อเสนอแนะ ควรจัดองค์กรให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในบริบทของพื้นที่นั้น ๆ เพื่อให้ประชาชนเข้าใจ เข้าถึงองค์กรได้ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กร

5.2 ผลการพัฒนาารูปแบบแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะธรรม สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยแสดงให้เห็นถึงความพยายามในการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อนักเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพฯ อย่างรอบด้าน ครอบคลุมทั้งด้านกายภาพ สังคม จิตใจ และสติปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับหลักปรัชญาของสัปปายะธรรม 7 ประการ ที่มุ่งเน้นความเหมาะสม และเกื้อกูลต่อการเรียนรู้ เช่น การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ด้านอาวาสสัปปายะ การจัดหาสถานที่ที่เหมาะสม สะอาด ปลอดภัย มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน ช่วยสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลาย ปลอดภัย และเอื้อต่อการมีสมาธิในการเรียน โศจรสัปปายะ การเดินทางที่สะดวก ปลอดภัย ช่วยลดอุปสรรคในการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ ทำให้นักเรียนสามารถใช้เวลาในการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ อุตุสัปปายะ การควบคุมอุณหภูมิและสภาพ

อากาศให้เหมาะสม ช่วยลดความเหนื่อยล้า และเพิ่มความพร้อมในการเรียนรู้ของนักเรียน อิริยาปดสัปปายะ การจัดหาเฟอร์นิเจอร์และพื้นที่ ที่เอื้อต่อการปรับเปลี่ยนอิริยาบถ ช่วยลดความเมื่อยล้า และส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างสะดวกสบาย การส่งเสริมปฏิสัมพันธ์และการเรียนรู้ร่วมกันใช้ ภัตตสัปปายะ ช่วยในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย น่าสนใจ เช่น การใช้สื่อการสอนที่ทันสมัย การจัดกิจกรรมกลุ่ม การเรียนรู้แบบโครงงาน ช่วยกระตุ้นความสนใจ และส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักเรียน ใช้บุคคลสัปปายะโดยมีครูและบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ เป็นมิตร พร้อมให้ความช่วยเหลือ เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่อบอุ่น และส่งเสริมให้นักเรียนกล้าแสดงออก ซักถาม และร่วมกันแก้ปัญหา และการดูแลสุขภาพกายและใจ โดยอาศัยโภชนสัปปายะ คือการจัดหาอาหารและเครื่องดื่มที่สะอาด ถูกสุขอนามัย ช่วยส่งเสริมสุขภาพ และความพร้อมในการเรียนรู้ของนักเรียน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะธรรมเป็นแนวทางที่น่าสนใจ และมีประโยชน์ ในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างแท้จริง ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข มีประสิทธิภาพ และพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ แต่ควรมีการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะธรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุง และพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น ควรส่งเสริมให้ครู บุคลากร และนักเรียน มีส่วนร่วมในการออกแบบ พัฒนา และดูแลรักษาแหล่งเรียนรู้ เพื่อสร้างความรู้สึกร่วมกันเป็นเจ้าของร่วมกัน และควรเผยแพร่ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะธรรม กับโรงเรียนอื่นๆ เพื่อขยายผลสู่วงกว้าง

5.3 ผลการประเมินรูปแบบแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะธรรม สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ได้แก่ ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะธรรม สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นประโยชน์ ตามลำดับ สามารถนำไปเป็นรูปแบบแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะธรรม สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ได้ จากผลการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นถึงรูปแบบแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะธรรม สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ซึ่งให้เลือกรูปแบบแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะธรรมสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพฯ มีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ในระดับมาก ซึ่งเป็นสัญญาณที่ดีในการนำรูปแบบนี้ไปประยุกต์ใช้จริง การที่ด้านความเป็นไปได้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงว่ารูปแบบแหล่งเรียนรู้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในบริบทของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพฯ อาจเป็นเพราะรูปแบบนี้ คำนึงถึงทรัพยากรงบประมาณ และข้อจำกัดต่างๆ ของโรงเรียน รวมถึงสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมของนักเรียนในกรุงเทพฯ อย่างไรก็ตาม ควรศึกษาปัจจัยที่อาจส่งผลกระทบต่อความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ เช่น ความพร้อมของครู บุคลากร และงบประมาณ รวมถึงการสนับสนุนจากผู้บริหาร และหน่วยงานต้นสังกัด ความเหมาะสม หมายถึงรูปแบบนี้สอดคล้องกับหลักการ ทฤษฎี และแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนรู้ รวมถึงบริบท และความต้องการของนักเรียน ครู และโรงเรียน ผลการประเมิน แสดงว่ารูปแบบนี้มีความเหมาะสมในการนำมาใช้กับโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพฯ ซึ่งอาจเป็นเพราะรูปแบบนี้เน้นการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อนักเรียน ส่งเสริม

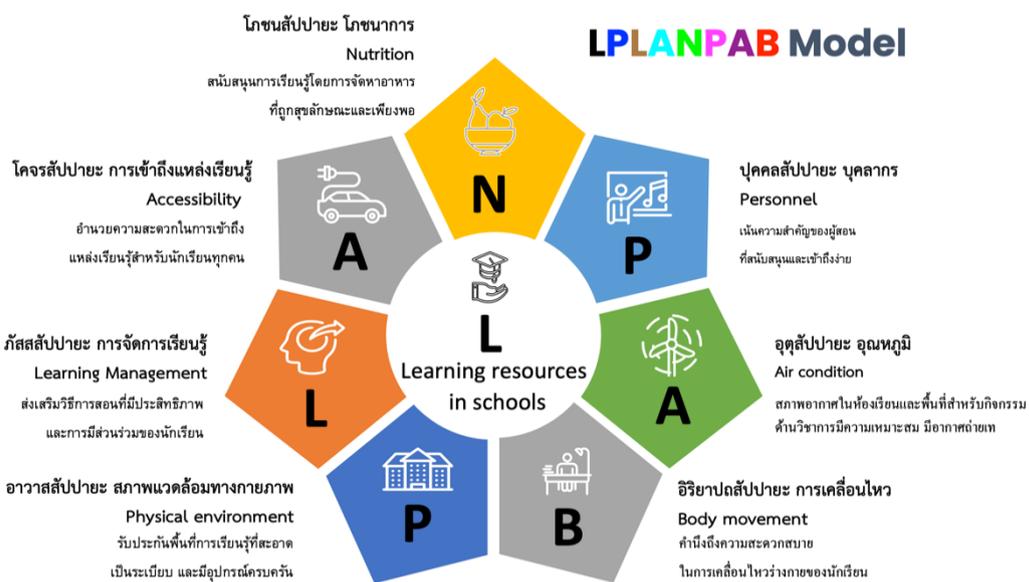
การเรียนรู้แบบองค์รวม และสอดคล้องกับวัฒนธรรมไทย อย่างไรก็ตามควรมีการปรับปรุงรูปแบบให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียน เช่น ขนาด ที่ตั้ง และลักษณะของนักเรียน ความเป็นประโยชน์ หมายถึง รูปแบบนี้ช่วยส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน ครูและโรงเรียนอย่างแท้จริง ผลการประเมิน แสดงว่า รูปแบบนี้มีประโยชน์ต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งอาจเป็นเพราะรูปแบบนี้เน้นการจัดสภาพแวดล้อมและการจัดการเรียนรู้ที่เอื้อต่อนักเรียน อย่างไรก็ตาม ควรมีการติดตามและประเมินผลการนำรูปแบบนี้ไปใช้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เห็นผลลัพธ์ที่ชัดเจนและนำข้อมูลมาปรับปรุงรูปแบบให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ความถูกต้อง หมายถึงรูปแบบนี้มีเนื้อหา หลักการ และกระบวนการที่ถูกต้อง ชัดเจนและน่าเชื่อถือ ผลการประเมิน แสดงว่ารูปแบบนี้มีความถูกต้อง ซึ่งอาจเป็นเพราะรูปแบบนี้พัฒนาขึ้นจากงานวิจัย ทฤษฎี และแนวปฏิบัติที่ดี อย่างไรก็ตามควรมีการตรวจสอบและปรับปรุงเนื้อหาให้มีความถูกต้องและทันสมัยอยู่เสมอ ซึ่งผลการประเมินนี้เป็นเครื่องยืนยันถึงความพร้อมในการนำรูปแบบนี้ไปใช้จริง เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาของนักเรียน ครู และโรงเรียนอย่างยั่งยืน ควรเผยแพร่รูปแบบแหล่งเรียนรู้และผลการประเมิน ให้กับโรงเรียนอื่นๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนในวงกว้าง

5.4 ผลการทดลองใช้รูปแบบแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะธรรมที่ค้นพบจากการวิจัย สะท้อนให้เห็นว่าครูผู้สอนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบนี้ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบรวมถึงความเหมาะสมในการนำไปประยุกต์ใช้จริง ความพึงพอใจต่อหลักการ แนวคิด และทฤษฎี ครูผู้สอนมีความพึงพอใจในระดับมากต่อหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่นำมาใช้พัฒนารูปแบบ แสดงว่ารูปแบบนี้มีฐานความรู้ที่น่าเชื่อถือและสอดคล้องกับแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนรู้ โดยหลักสัปปายะธรรมเป็นแนวคิดที่ครูผู้สอนคุ้นเคยและเห็นคุณค่า จึงอาจทำให้ครูรู้สึกเชื่อมั่นและยอมรับรูปแบบนี้ได้ง่าย อย่างไรก็ตามควรมีการอบรมและให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักสัปปายะธรรมและการนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ครูมีความเข้าใจ และสามารถนำรูปแบบไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนความเหมาะสมในการนำไปประยุกต์ใช้ ครูผู้สอนเห็นว่ารูปแบบนี้มีความเหมาะสมในการนำไปใช้จัดแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะธรรม แสดงว่ารูปแบบนี้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และตอบสนองความต้องการในการจัดการเรียนรู้ของครู อาจเป็นเพราะรูปแบบนี้คำนึงถึงบริบท และข้อจำกัดของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพฯ รวมถึงให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของครูและนักเรียน อย่างไรก็ตาม ควรมีการศึกษาและพัฒนาแนวทางในการนำรูปแบบไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียนและแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ สำหรับความพึงพอใจโดยรวม ครูผู้สอนมีความพึงพอใจโดยรวมต่อการทดลองใช้รูปแบบในครั้งนี้ แสดงว่ารูปแบบนี้มีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ อาจเป็นเพราะรูปแบบนี้ช่วยให้ครูสามารถจัดแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อนักเรียน ส่งเสริมการเรียนรู้แบบองค์รวมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ อย่างไรก็ตามควรมีการติดตามและประเมินผลการนำรูปแบบไปใช้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เห็นผลลัพธ์ที่ชัดเจนและนำข้อมูลมาปรับปรุงรูปแบบให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ข้อจำกัดด้านการวัดและประเมินผล ครูผู้สอนมีความคิดเห็นน้อยที่สุดในเรื่องการวัดและประเมินผลซึ่งอาจเป็นเพราะรูปแบบนี้ยังไม่มีเครื่องมือหรือแนวทางในการวัดและประเมินผลที่ชัดเจน ครอบคลุมและเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพฯ ควรมีการพัฒนาเครื่องมือและแนวทางในการวัดและประเมินผลที่ชัดเจน ครอบคลุมและสอดคล้องกับรูปแบบแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะธรรม เพื่อให้ครูสามารถนำไปใช้ติดตามและประเมินผลการ

เรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การที่ครูผู้สอนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะธรรมเป็นสัญญาณที่ดีและเป็นกำลังใจในการพัฒนารูปแบบนี้ให้มีประสิทธิภาพ เพื่อนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาและการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาของนักเรียนอย่างยั่งยืน

6. องค์ความรู้ที่ได้รับ

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการสังเคราะห์การวิจัย โดยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และการสนทนากลุ่มเฉพาะ “รูปแบบแหล่งการเรียนรู้ตามหลักสัปปายะธรรม สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร” ซึ่งผู้วิจัยได้องค์ความรู้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

ที่มา : นางสาวพิชญวรัญญ์ พูลเจริญ, 2567.

ภาพที่ 1 แสดงองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยเรื่อง “รูปแบบแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะธรรม สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร” โดยผู้วิจัยสรุปได้เป็นองค์ความรู้ ดังนี้

L = Learning resources in schools แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน หมายถึง สภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในหรือนอกห้องเรียน

P = Physical environment อาวาสสัปปายะ (สถานที่ที่เป็นที่สบาย) สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้ หมายถึง การจัดห้องเรียน อาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้น่าอยู่ สะอาด ปลอดภัย มีอุปกรณ์การเรียนครบครัน

A = Accessibility โคจรสัปปายะ การเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ การเดินทางสะดวกสบาย แหล่งเรียนรู้ด้านวิชาการควรเข้าถึงได้ง่าย สะดวกต่อการเดินทางของนักเรียน ไม่ว่าจะเป็นห้องสมุด ห้องปฏิบัติการ หรือแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ ภายในโรงเรียน

L = Learning Management ภัตสัปปายะ การจัดการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้านวิชาการ ควรคำนึงถึงความเหมาะสมของเนื้อหาและวิธีการนำเสนอ

P = Personnel บุคคลสัปปายะ บุคคลเป็นที่สบาย ครูผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้ด้านวิชาการควรมีบุคลิกภาพและทัศนคติที่ดีเป็นกันเอง

N = Nutrition โภชนสัปปายะ อาหารเป็นที่สบาย โภชนาการแม้จะไม่ได้เกี่ยวข้องโดยตรงกับแหล่งเรียนรู้ด้านวิชาการ แต่การมีอาหารและเครื่องดื่มที่ถูกต้องลักษณะและเพียงพอในโรงเรียน ก็มีมีส่วนช่วยในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

T = Temperature อุตุสัปปายะ อากาศเป็นที่สบาย อุณหภูมิหรือสภาพอากาศในห้องเรียนและพื้นที่สำหรับกิจกรรมด้านวิชาการควรมีความเหมาะสม

B = Body movement อิริยาปถสัปปายะ อิริยาบทเป็นที่สบาย การจัดห้องเรียนและพื้นที่สำหรับกิจกรรมด้านวิชาการควรคำนึงถึงความสะดวกสบายในการเคลื่อนไหวร่างกายของนักเรียน มีโต๊ะ เก้าอี้ และอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับสรีระ

7. ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยเสนอข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้โดยมีรายละเอียดดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้มีการกำหนดโครงสร้างการบริหาร เพื่อจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสม และระบุหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจนโดยถือว่า เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของทุกคน ในสถาบัน

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี และสื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย เพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้และส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

3. จัดสรรงบประมาณและทรัพยากร เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย ทันสมัย และครอบคลุมตามหลักสัปปายะธรรม ปรับปรุงและพัฒนา ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการและพื้นที่ต่างๆ ภายในโรงเรียน ให้เอื้อต่อการเรียนรู้และส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ควรมีการจัดอบรม และให้คำปรึกษา แก่ครูผู้สอน เกี่ยวกับการนำรูปแบบแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะธรรมไปใช้ รวมถึงการวัดและประเมินผล

2. ควรพัฒนาและเผยแพร่ ตัวอย่างและแนวทางในการจัดแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะธรรมสำหรับแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

3. ควรมีการสร้างเครือข่ายและชุมชนแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้ครูผู้สอนสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ในการนำรูปแบบไปใช้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. วิจัยเชิงปริมาณเพื่อศึกษาผลกระทบของรูปแบบแหล่งเรียนรู้ฯ ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เช่น การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การทำงานร่วมกัน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เช่น ความรับผิดชอบ ความมีวินัย

2. ศึกษาและพัฒนาารูปแบบแหล่งเรียนรู้ฯ สำหรับแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เช่น ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา โดยเน้นกิจกรรมและสื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเนื้อหาและทักษะในแต่ละกลุ่มสาระ

3. รูปแบบการพัฒนาเครื่องมือและแนวทางการวัดและประเมินผลที่ชัดเจน ครอบคลุมและสอดคล้องกับรูปแบบแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะธรรม

เอกสารอ้างอิง

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.(2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2579*.

บริษัทพริกหวาน กราฟฟิค จำกัด.

อนุสรธา ขัติทะ. (2559). ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์การบริหารจัดการแหล่งการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ

การศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาล 2 บ้านใหม่ประกอบราษฎร์วิทยานุกูล. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, 9(19), 74-84.

วรรณภา แสงบุญศรี. (2564). การบริหารจัดการแหล่งการเรียนรู้ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอำนาจเจริญ. *วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด*, 10(2), 64-75.

พระยุหรินทร์ ภัททธมโม. (2564). การบริหารงานตามหลักสัปปายะธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านวังอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 7(4), 25-34.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566-2570)*. เข้าถึงได้จาก

https://www.nesdc.go.th/download/Plan13/Doc/Plan13_Final.pdf

ประเวศ วะสี. (2566). *จุดเปลี่ยนมหาวิทยาลัยไทย-จุดเปลี่ยนประเทศไทย*. เข้าถึงได้จาก

<https://www.thaipost.net/>

อุทยานการเรียนรู้ TK park. (2565). *แนวคิดการจัดตั้งและดำเนินการอุทยานการเรียนรู้ TK park*. เข้าถึงได้จาก

<https://www.tkpark.or.th/tha/page/story>

กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1. (2566). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน สพม.กท.1 (พ.ศ.2566-2570)*. เข้าถึงได้จาก https://www.sesao1.go.th/media/files/20230331112855_plan66-70.pdf

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. (2566). *แผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566*. เข้าถึงได้จาก http://www.esbuy.net/_files_school/00001245/data/00001245_1_20230202-105733.pdf